

УДК 378:159.9

Саврасова-В'юн Тетяна Олександрівна

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри теорії та історії

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

savrasova78@list.ru

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню визначення змісту та структури професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів. Охарактеризовано основні наукові підходи дослідження професійно-психологічної компетентності майбутніх фахівців. Проаналізовано зміст поняття «професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів». Представлено основні компоненти та показники структури професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.

Ключові слова: психологічна компетентність; професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів; аксіологічний, компетентнісний, системний, діяльнісний підходи; мотиваційно-ціннісний, емоційно-оцінний, діялісно-вольовий, професійно-особистісний, когнітивно-орієнтаційний компоненти

Постановка проблеми. Кожний етап розвитку суспільства, його соціально-економічні, політико-правові трансформації висувають нові вимоги до майбутнього фахівця, актуалізують психологічні властивості, які є вкрай важливими для ефективної професійної діяльності та розвитку.

У Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII [6], у проекті Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років [9] визначено основні напрями модернізації системи професійної підготовки фахівців у педагогічній галузі, які прогнозують втілення прогресивних європейських технологій освіти відповідно до Стратегічних рамок європейського співробітництва в галузі освіти і навчання (ET 2020) («Strategischer Rahmen für die europäische Zusammenarbeit auf dem Gebiet der allgemeinen und beruflichen Bildung (ET 2020)») [18], що виокремлюють стратегічні цілі: забезпечення безперервного навчання, мобільності; підвищення якості, ефективності освіти та підготовки кадрів; сприяння соціальній згуртованості, активній громадянській позиції; заохочення інновацій і творчості на всіх рівнях освіти та професійної підготовки [18].

Така перспектива вимагає від майбутнього педагога не лише важливих психологічних якостей, але й вагомого комплексу психологічних знань, умінь, які б гарантували грамотне, компетентне, якісне виконання професійної діяльності, що передбачає низку функцій зі створення оптимальних умов становлення гармонійної, всебічно розвиненої особистості підростаючого покоління, а саме: інформативну, розвивальну, виховну, орієнтувальну, культурологічну, мобілізаційну, стимулювальну, конструктивну, комунікативну, організаційну, соціалізуючу, управлінську, діагностичну, дослідницьку, прогностичну, психотерапевтичну, рекреаційну, здоров'язберігальну, коригувальну, методичну функції [15]. Всі ці функції ґрунтуються на психологічному компоненті. Тому майбутній педагог має бути психологічно компетентним у вирішенні завдань професійної діяльності.

Отже, **мета** нашого дослідження: визначити сутність і структуру професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Проблема професійно-психологічної компетентності фахівців проходить червоною лінією в дослідженнях, які присвячені професійній підготовці майбутніх спеціалістів різних сфер діяльності. Зазначена тема є актуальною серед психологів, педагогів, спортсменів, митників, юристів, економістів, оскільки має, на нашу думку, багатоаспектні підходи до визначення та структури досліджуваного феномена, а саме: аксіологічний, компетентнісний, системний, діяльнісний підходи (див. табл.1).

В рамках аксіологічного підходу науковці (К. М. Горбатько [4], Л. В. Корват [8], Л. А. Мартинюк [14]) до основних характеристик професійно-психологічної компетентності відносять особистісну якість, здатність, властивість, що забезпечує ефективне виконання завдань у професійно-психологічній діяльності.

Так, питаннями професійно-психологічної компетентності фахівців займалася К. М. Горбатько, яка представила досліджуваний феномен як професійно важливу властивість, що охоплює систему професійно-психологічних знань, умінь, а також особистісних якостей, які забезпечують ефективне виконання завдань у сфері професійно-психологічної діяльності.

Таблиця 1

**Основні підходи до визначення
професійно-психологічної компетентності фахівців**

Автори Підходи	Визначення професійно-психологічної компетентності фахівців
<i>Аксіологічний підхід</i>	
К. М. Горбатько [4], Л. В. Коврат [8], Л. А. Мартинюк [14]	Професійно-психологічна компетентність – це особистісна якість, здатність, властивість, що забезпечує ефективне виконання завдань у професійно-психологічній діяльності
<i>Компетентнісний підхід</i>	
Л. Я. Барінова [1], Т. І. Куликова [11]	Професійно-психологічна компетентність – це інтегральна якість, що надає можливість ефективно застосовувати особистісний потенціал для якісного вирішення професійних задач
<i>Системний підхід</i>	
О. І. Бондарчук [2], Є. Н. Гогунів [3], О.В. Казаннікова [7], С.Д. Максименко [13], І. А. Сингаївська [16]	Професійно-психологічна компетентність – це сукупність знань, умінь, навичок, які допомагають ефективно виконувати професійну діяльність
<i>Діяльнісний підхід</i>	
О. Н. Євтушенко [5], О. В. Кочерга [10], Л. А. Лазаренко [12]	Професійно-психологічна компетентність – це сукупність умінь, які забезпечують можливість самореалізації особистості, готовності до здійснення професійної діяльності

До структури професійно-психологічної компетентності фахівців автор включає компоненти: особистісний (розуміння значимості професійно-психологічної компетентності; інтерес до психологічних аспектів професійної діяльності; сформованість професійно необхідних якостей; спрямованість на безперервний розвиток); когнітивний (знання психологічних основ ефективного управління персоналом; знання психологічних закономірностей міжособистісного спілкування; знання причин виникнення конфліктів; знання основних засобів ідентифікації); операційно-діяльнісний (уміння встановлювати міжособистісні зв'язки; уміння давати оцінку людям); рефлексивно-вольовий (адекватна самооцінка, уміння контролювати результати діяльності, здійснювати емоційно-

вольову регуляцію поведінки; професійна відповідальність; здатність організовувати зростання у професійно-психологічній сфері; розуміння своєї ролі в колективі [4].

Л. В. Корват професійно-психологічну компетентність характеризує як результат практико-зорієнтованої психологічної підготовки майбутнього фахівця, що виявляється у сукупності взаємопов'язаних якостей його особистості: ціннісно-смыслових орієнтацій, знань, умінь, досвіду у здійсненні психологічно доцільної взаємодії з професійним середовищем. До структурної моделі професійно-психологічної компетентності фахівців автор відносить такі компоненти: когнітивний, комунікативний, мотиваційний, соціально-психологічний, аутопсихологічний, самоорганізаційний, саморегуляційний [8].

Характеризує психологічну компетентність учителя Л. А. Мартинюк, яка вважає, що досліджуване поняття представляє собою здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності. Сформована психологічна компетентність передбачає здатність викладача: здійснювати особистісно-орієнтований підхід під час навчання; створювати творчу атмосферу під час процесу навчання; стимулювати інтерес до власного предмету; розв'язувати конфлікти у колективі; вирішувати конфлікти між викладачем і учнем; взаємодіяти із шкільним психологом; адекватно поводитися в колективі під час спілкування з батьками, адміністрацією, учнями; оперувати знаннями з вікової психології; застосовувати новітні методики керування конфліктами [14].

Представники компетентнісного підходу (Л. Я. Барінова [1], Т. І. Кулікова [11]) професійно-психологічну компетентність визначають як інтегральну якість, що надає можливість ефективно застосовувати особистісний потенціал для якісного вирішення професійних завдань.

На думку Л. Я. Барінової, психологічна компетентність особистості – це цілісна соціально-психологічна, інтегральна якість, що дозволяє успішно реалізовувати свій особистісний потенціал, взаємодіяти з іншими людьми, адекватно вирішувати стандартні та особливо нестандартні задачі, які потребують творчості, переживати почуття внутрішнього комфорту та психологічної захищеності. Автор виділяє компоненти психологічної компетентності особистості: готовність до прояву

компетентності (мотиваційний аспект); володіння знанням змісту компетентності (когнітивний аспект); досвід прояву компетентності у різноманітних стандартних та нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект); ставлення до змісту компетентності та об'єкту її застосування (ціннісно-смісловий аспект); емоційно-вольова регуляція процесу.[1].

З позиції Т. І. Кулікової, під психологічною компетентністю вчителя характеризується інтегративне багаторівневе особистісне утворення, засноване на позитивних мотивах вибору професії, сукупності системних знань, умінь і навичок, практичного досвіду, рефлексивної діяльності, діалогічної культури, що виражається в теоретичній, практичній готовності, здатності до ефективного здійснення професійно-педагогічної діяльності. На думку вченої, психологічна компетентність проявляється: в умінні діагностувати, використовувати діагностичний матеріал, проектувати, направляти індивідуальний розвиток дитини; здатності чинити психолого-педагогічну допомогу учневі в складні періоди його життя; володінні навичками педагогічного спілкування; потребі у професійному, особистісному саморозвитку [11].

Науковці системного підходу (О. І. Бондарчук [2], Є. Н. Гогунів [3], О. В. Казаннікова [7], С. Д. Максименко [13], І. А. Сингаївська [16], І. П. Шпичак [17]) щодо характеристики професійно-психологічної компетентності фахівців акцентують увагу на вивченні сукупності знань, умінь, навичок, які допомагають ефективно виконувати професійну діяльність.

У дослідженнях О. І. Бондарчук, психологічна компетентність особистості – це системне особистісне утворення, що виявляється на різних рівнях психологічної реальності людини, у внутрішньому плані – у саморегуляції, у зовнішньому плані – у діяльності та взаємодії. На думку науковця, психологічна компетентність фахівців містить професійно-дієві особистісні установки та властивості щодо засвоєння та ефективного використання необхідної інформації в процесі професійної діяльності, а також відповідні знання, вміння, навички [2].

На думку Є. Н. Гогунів, професійно-психологічна компетентність спеціаліста – це єдність теоретичних знань, практичного досвіду, наявність необхідних

особистісно-діяльнісних якостей, що визначають ефективність психологічного забезпечення професійної діяльності. Автор описує простір моделі професійно-психологічної компетентності, яка представляється у вигляді трьохмодульної композиції: 1) інформаційне поле; 2) практичні навички та вміння; 3) особистісно-діяльнісні якості [3].

О. В. Казаннікова вважає, що психологічна компетентність – це максимально адекватна, пропорційна сукупність професійних, комунікативних та особистісних якостей педагога, котрі забезпечують не тільки загально професійну підготовленість, а й високий рівень професійної самосвідомості, уміння керувати своїм психічним станом. Науковець психологічну компетентність розглядає як багатопараметричну систему, до складу якої включаються такі компоненти: ціннісно-мотиваційний (мотивація досягнень, мотивація до оволодіння психологічними знаннями, ціннісні орієнтації); рефлексивний (усвідомлення сприйняття себе суб'єктами навчально-виховного процесу); організаторський (організація професійної діяльності); управлінський (прийняття рішень професійної діяльності); когнітивний (комплекс професійних, психологічних знань); емоційно-вольовий (комплекс знань про афективну сферу суб'єктів педагогічного процесу, вміння застосовувати знання у своїй діяльності, вміння керувати власними емоційно-вольовими станами, емпатійність); самоактуалізуючий (саморегуляція, самовдосконалення) [7].

С. Д. Максименко професійно-психологічну компетентність визначає як сукупність психологічно-професійних знань, умінь, способів виконання професійної діяльності. Така компетентність включає основні компоненти: соціально-правова, спеціальна, персональна психологічна компетентність, аутокомпетентність, екстремальна професійна компетентність, власне психологічна компетентність. Науковець характеризує підсистеми психологічної компетентності: соціально-перцептивна, соціально-психологічна, аутопсихологічна, комунікативна, психолого-педагогічна [13].

Вагомими є дослідження І. А. Сингаївської, І. П. Шпичака, які психологічну компетентність особистості характеризують як наявність необхідних психологічних

знань, умінь і навичок, що допомагають жити повноцінним, цікавим, насиченим життям на благо собі, оточуючим і сприяють успіху функціонування організацій. До структури психологічної компетентності автори включають наступні взаємопов'язані та взаємозумовлені компоненти: когнітивний (знання про особливості інших, їх потреби; власні бажання, прагнення, потреби, розуміння своїх можливостей); операційний (уміння долати стереотипи негативного самосприйняття; встановлювати позитивні міжособистісні стосунки; впливати на людей); мотиваційний (прагнення до самовдосконалення, особистісного зростання) [16; 17].

Фахівці діяльнісного підходу (О. Н. Євтушенко [5], О. В. Кочерга [10], Л. А. Лазаренко [12]) професійно-психологічну компетентність характеризують як сукупність умінь, які забезпечують можливість самореалізації особистості, готовності до здійснення професійної діяльності.

Психологічна компетентність керівника, на думку О. Н. Євтушенка, – глибоке розуміння психології окремих людей, усього колективу, уміння управляти психічним станом підлеглих, формувати здоровий морально-психологічний клімат у колективі, забезпечувати виконання конкретних завдань кожним працівником, колективом у цілому. До складу психологічної компетентності керівника автор включає знання, вміння та навички, а саме: вміння розуміти особливості підлеглих, знання законів психологічного розвитку людини; вміння розуміти психічний стан працівника в певний момент, визначати стійкі психічні властивості, вміння аналізувати вчинки, дії підлеглого, вміння спостерігати й аналізувати діяльність підлеглого, вміння бачити соціальні ролі працівників у колективі, вміння розуміти, попереджати, вирішувати проблемні ситуації, знання механізмів ділового спілкування, знання власних психологічних можливостей, уміння передбачати наслідки своїх дій, об'єктивно оцінювати їх результати [5].

Психологічну компетентність педагога характеризує як наявність основ знань із загальної, вікової, педагогічної, соціальної психології та психофізіології, досвіду, набутого під час педагогічної практики, власної професійної діяльності та підвищенні кваліфікації, необхідних для ефективної педагогічної роботи, зазначає

О. В. Кочерга. Структурно-функціональна модель психологічної компетентності, на думку автора, включає: змістовно-особистісний компонент (культура спілкування, особистісна спрямованість, характер, рефлексія, інтелект, темперамент); діяльнісний (гуманістично-мотиваційні, когнітивно-психологічні, цілеособистісні, творчо-результативні, емотивно-естетичні показники); генетико-віковий (рівень розвитку базових якостей і компонентів у ході професійного становлення вчителя) [10].

З досліджень Л. А. Лазаренко психологічна компетентність педагога розглядається як професійно-діяльнісні компоненти, особистісні настанови на сприймання та використання психологічної інформації. До структурних елементів психологічної компетентності педагога автор відносить: блок психологічних знань, блок Я-концепції, блок активності, блок саморегуляції та блок професійної самосвідомості [12].

Відтак, в межах представлених наукових підходів аналіз літератури щодо проблеми професійно-психологічної компетентності фахівців показав, що більшість авторів визначили досліджуване поняття як сукупність знань, умінь, навичок, які допомагають відтворювати професійну діяльність, і тільки деякі професійно-психологічну компетентність визначають як інтегровану якість особистості, що містить знання, вміння, особистісні якості, цінності, досвід, вольові властивості, спрямовані на ефективне вирішення професійних задач. Але, неважаючи на те, що професійно-психологічна компетентність фахівців достатньо обговорюється науковцями, загальноприйнятого її визначення немає. Тому на основі результатів досліджень вищезазначених авторів, у рамках компетентнісного підходу зазначимо, що *професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів* – це інтегративна якість особистості майбутніх педагогів, яка містить сукупність психологічних знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, мотивів, емоційних, вольових процесів, спрямована на ефективне здійснення професійної діяльності та самовдосконалення.

Сукупність представлених характеристик може виступати в ролі інструмента в процесі діагностики та розвитку зазначеного феномена, тому потребує чіткої побудови, яка передбачає створення структури професійно-психологічної діяльності майбутніх педагогів.

Враховуючи вищезазначене, структура професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів, – це системно-комплексне утворення, що складається з компонентів, які функціонують одночасно, мають між собою взаємовплив. До структури професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів ми віднесли такі компоненти (див. рис. 1):

- мотиваційно-ціннісний (комплекс усвідомлених мотивів, від яких залежить вибір дій щодо вдосконалення психологічних умінь і навичок);
- емоційно-оцінний (комплекс ставлень до використання психологічних знань, умінь, навичок у професійній діяльності);
- діяльнісно-вольовий (сукупність умінь і навичок щодо застосовування психологічних знань у професійній діяльності);
- професійно-особистісний (комплекс професійних і особистісних якостей, властивостей, здібностей, що сприяють ефективній професійній діяльності);
- когнітивно-орієнтаційний (сукупність психологічних знань і способів застосування цих знань в професійній діяльності).

Кожний компонент професійно-психологічної компетентності, в свою чергу, містить складові елементи, які характеризують зміст компонентів і дозволяють більш детально дослідити професійно-психологічну компетентність майбутніх педагогів загалом.

Так, мотиваційно-ціннісний компонент, на наше переконання, складається з таких показників: усвідомлення значущості професійної самоактуалізації; мотивація до досягнення успіхів у майбутній професійній діяльності; прагнення до вирішення професійних завдань; інтерес до психологічних аспектів у професійній діяльності.

До складу емоційно-оцінного компонента ми віднесли такі складові: толерантне ставлення до інших; емоційна стійкість у професійній діяльності; ставлення до себе як до професіонала; ставлення до обраної професії.

Діяльнісно-вольовий компонент включає в себе такі елементи: розвиток вольових якостей особистості; рівень комунікативних умінь; вміння вирішувати

складні, конфліктні ситуації; оперування психологічними знання у професійній діяльності.

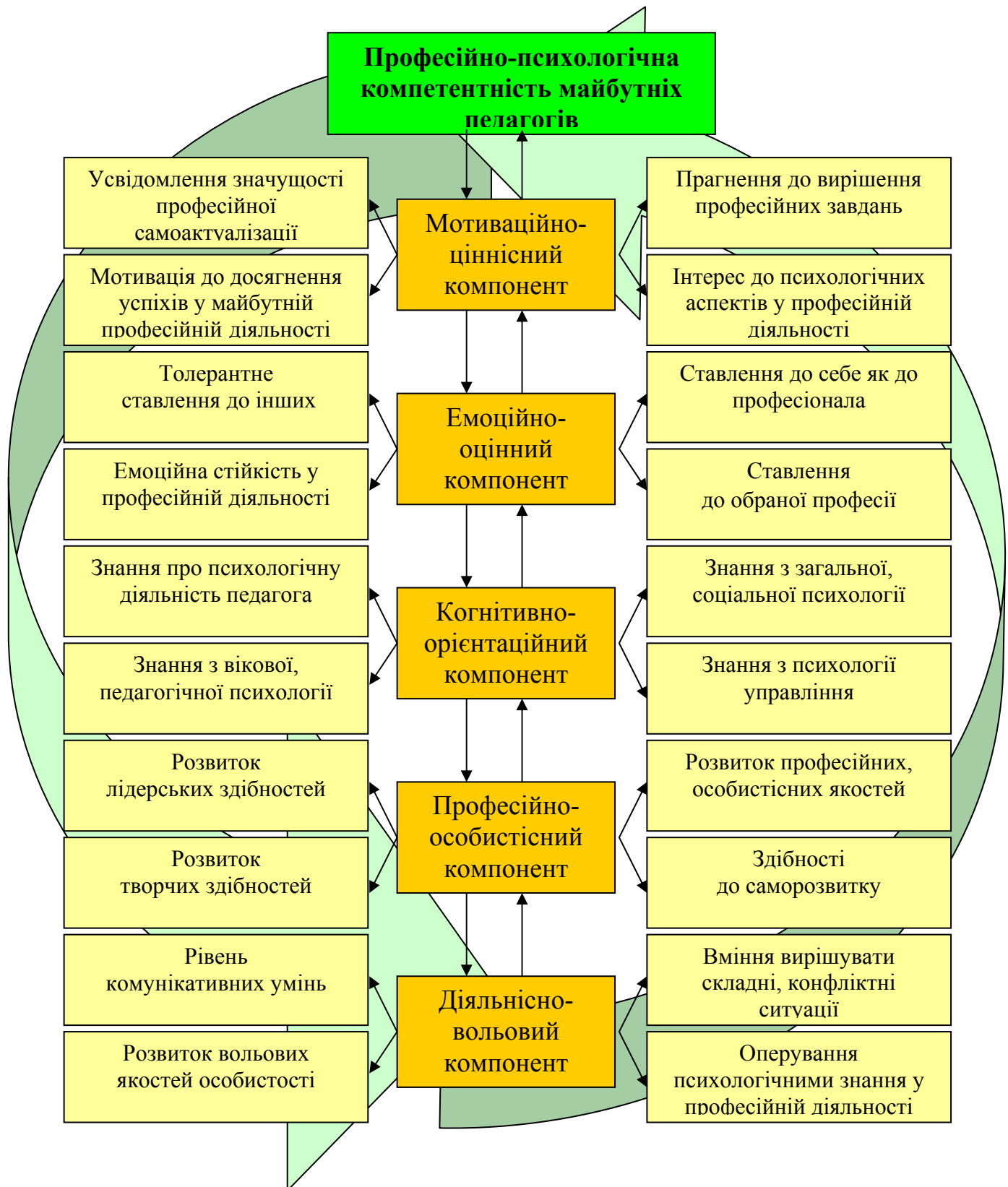


Рис. 1. Структура професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів

Професійно-особистісний компонент характеризується таким складом показників: розвиток лідерських здібностей; розвиток творчих здібностей; розвиток професійних, особистісних якостей; здібності до саморозвитку.

Важливими елементами когнітивно-орієнтаційного компонента є: знання про психологічну діяльність педагога; знання з вікової, педагогічної психології; знання з загальної, соціальної психології; знання з психології управління.

Висновки. Таким чином, теоретичний аналіз літератури дозволив нам охарактеризувати основні наукові підходи щодо формулювання професійно-психологічної компетентності фахівців (аксіологічний, компетентнісний, системний, діяльнісний) та визначити, що професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів – це інтегративна якість особистості майбутніх педагогів, яка містить сукупність психологічних знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, мотивів, емоційних, вольових процесів, спрямована на ефективне здійснення професійної діяльності та самовдосконалення. На основі визначеного терміну досліджуваного нами феномена було створено його структуру, яка містить мотиваційно-ціннісний, емоційно-оцінний, діяльнісно-вольовий, професійно-особистісний, когнітивно-орієнтаційний компоненти. Представлені показники кожного компонента в розвиненому вигляді забезпечують ефективне якісне виконання зазначених вище функцій майбутньої педагогічної діяльності. Визначення рівня сформованості професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів є пріоритетним напрямом нашого подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барінова Л. Я. Психологічна компетентність особистості / Л. Я. Барінова // Вісник Одеського національного університету. Психологія. – 2014. – Т. 19. – Вип. 1. – С. 29-35.
2. Бондарчук О. І. Психологічна компетентність фахівця: зміст та основні підходи / О. І. Бондарчук // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : Зб. наук. праць. Серія «Психологічні науки» / за ред. С. Д. Максименка, Н. О. Євдокимової. – Т. 2. – Вип. 8. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського. – 2012. – С. 30-35.
3. Гогунев Е. Н. Профессионально-психологическая компетентность специалиста по физической культуре и спорту / Е. Н. Гогунев // Теория и практика физической культуры. – 2005. – № 4. — С. 42-44.
4. Горбатько К. М. Сутність та особливості змісту професійно-психологічної компетентності офіцерів-прикордонників [Електрон. ресурс] / К. М. Горбатько // Вісник Національної

- академії Державної прикордонної служби України. – 2013. – № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_4_7.pdf
5. Євтушенко О. Н. Психологічна компетентність керівника органу державної влади / О. Н. Євтушенко // Інвестиції : практика та досвід. – 2013. – № 11. – С. 94-96.
 6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Голос України. – 2014. – № 148 (5898).
 7. Казаннікова О. В. Психологічна компетентність педагога. / О. В. Казаннікова. [Електронний ресурс]. // Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education. – 2012. – Режим доступу : <http://sworld.com.ua/konfer29/1200.pdf>
 8. Коврат Л. В. Особливості розвитку професійно-психологічних компетенцій майбутніх економістів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Л. В. Корват. – Київ : Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 255 с.
 9. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років : Проект / Стратегічна дорадча група «Освіта». – Київ, 2014. – 23 с.
 10. Кочерга О. В. Розвиток психологічної компетентності вчителя початкової школи / О. В. Кочерга // Рідна школа. – 2013. – № 11 – С.52-56.
 11. Куликова Т. И. Психологическая компетентность учителя начальных классов : теоретический и прикладной аспекты [Электрон. ресурс] / Т. И. Куликова // Концепт. – 2014. – № 07 (июль). – Режим доступа : <http://e-koncept.ru/2014/14187.htm>
 12. Лазаренко Л. А. Психологическая компетентность педагога как фактор профессионализации / Л. А. Лазаренко // Современные наукоемкие технологии. – 2008. – № 1. – С. 67-68.
 13. Максименко С. Д. Лідерство як функція професійної психологічної компетентності особистості / С. Д. Максименко // Проблеми сучасної психології. – 2014. – Вип. 24. – С. 7-16.
 14. Мартинюк Л. А. Формування професійної компетентності викладача як ефективний засіб забезпечення якості освіти / Л. А. Мартинюк. – Новоград-Волинський, 2011. – 10 с.
 15. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібник / Г. М. Мешко. – К. : Академвидав, 2010. – 200 с.
 16. Сингаївська І. А. Стимулювання особистісного розвитку керівників освітніх організацій / І. А. Сингаївська // Соціальна психологія : Український науково-практичний журнал. – 2007. – № 3. – С. 124-129.
 17. Шпичак І. П. Психологічна підготовка керівника навчального закладу до роботи в умовах соціально-економічних змін / І. П. Шпичак // Нова педагогічна думка. – 2014. – № 2. – С. 25-27.
 18. Schlussfolgerungen des Rates vom 12. Mai 2009 zu einem strategischen Rahmen für die europäische Zusammenarbeit auf dem Gebiet der allgemeinen und beruflichen Bildung («ET 2020») // Amtsblatt der Europäischen Union. – 28.05.2009. – С. 2 –10.

Рецензент

Чернуха Н. М. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2015

СОДЕРЖАНИЕ И СТРУКТУРА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Саврасова-Вьюн Татьяна Александровна

кандидат психологических наук, старший преподаватель кафедры теории и истории педагогики
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г.Киев
savrasova78@list.ru

Аннотация. Статья посвящена исследованию определения содержания и структуры профессионально-психологической компетентности будущих педагогов. Охарактеризованы основные научные подходы исследования профессионально-психологической компетентности будущих специалистов. Проанализировано содержание понятия «профессионально-психологическая компетентность будущих педагогов». Представлены основные компоненты и показатели структуры профессионально-психологической компетентности будущих педагогов.

Ключевые слова: психологическая компетентность; профессионально-психологическая компетентность будущих педагогов; аксиологический, компетентностный, системный, деятельностный подходы; мотивационно-ценностный, эмоционально-оценочный, деятельно-волевой, профессионально-личностный, когнитивно-ориентационный компоненты.

THE CONTENT AND STRUCTURE OF PROFESSIONAL PSYCHOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

Tatiana A. Savrasova-V'un

Ph.D. in psychological, senior lecturer of the department of history theory and pedagogy
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv
savrasova78@list.ru

Abstract. The article investigates the determination of the content and structure of professional psychological competence of future teachers. Characterized by basic scientific research approaches professional psychological competence of future professionals. A content analysis of the concept of «professional psychological competence of future teachers». The main components of the structure and performance professional psychological competence of future teachers.

Keywords: psychological competence; professional psychological competence of future teachers; axiological, competence, system, operational approaches; motivational and value, emotional and evaluative, actively-willed, professional and personal, cognitive orientation components.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Barinova L. Y. Psychological competence of the individual / L. Y. Barinova // Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Psykholohiia. – 2014. – 19. T. - Vol. 1. – P. 29-35. (in Ukrainian)

2. Bondarchuk O. I. Psychological professional competence: content and basic approaches / O. I. Bondarchuk // *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho : Zb. nauk. prats. Seriya «Psykhologichni nauky» / za red. S. D. Maksymenka, N. O. Yevdokymovoi.* – 2. T. - Vol. 8. – Mykolaiv : MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. – 2012. - P. 30-35. (in Ukrainian)
3. Gogunov E. N. Vocational and specialist competence psyholohycheskaya fizycheskoy on the culture and sport / E. N. Gogunov // *Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury.* – 2005. – № 4. — P. 42-44. (in Russian)
4. Horbatko K. M. The essence of the content and features of vocational and psychological competence officers and border guards [Electron. resource]/ K. M. Horbatko // *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy.* – 2013. – № 4. – Access: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_4_7.pdf (in Ukrainian)
5. Yevtushenko O. N. Psychological competence level manager / O. N. Yevtushenko // *Investytsii : praktyka ta dosvid.* – 2013. – № 11. – P. 94-96. (in Ukrainian)
6. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.2014 r. # 1556-VII // *Holos Ukrainy.* – 2014. – № 148 (5898). (in Ukrainian)
7. Kazannikova O. V. Psychological teacher competence / O. V. Kazannikova. [Electron. resource] // *Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education.* – 2012. – Access: <http://sworld.com.ua/konfer29/1200.pdf> (in Ukrainian)
8. Kovrat L. V. Features of professional psychological competence of future economists Thesis. ... Candidate. Psychology. Sciences: 19.00.07 / L. V. Kovrat. – Kyiv : Kyiv un-t im. B. Hrinchenka, 2012. – 255 p. (in Ukrainian)
9. Kontseptsiiia rozvytku osvity Ukrainy na period 2015-2025 rokiv : Proekt / Stratehichna doradcha hrupa «Osvita». – Kyiv, 2014. – 23 p. (in Ukrainian)
10. Kocherha O. V. The development of psychological competence elementary school teacher / O. V. Kocherha // *Ridna shkola.* – 2013. – № 11 – P. 52-56. (in Ukrainian)
11. Kulikova T. I. Psyholohycheskaya teacher competence nachalnykh classes: Theoretically and Applied Aspects [Electron. resource]/ T. I. Kulikova T // *Koncept.* – 2014. – № 07. – Access: <http://e-koncept.ru/2014/14187.Htm> (in Russian)
12. Lazarenko L. A. As teacher competence Psyholohycheskaya factor professyonalizatsyy / L. A. Lazarenko // *Sovremennye naukoemkie tehnologii.* – 2008. – № 1. – P. 67-68. (in Russian)
13. Maksymenko S. D. Leadership as a function of professional psychological competence of the individual / S. D. Maksymenko // *Problemy suchasnoi psykhologii.* – 2014. – Vol. 24. - P.7-16. (in Ukrainian)
14. Martyniuk L. A. Formation of professional competence of the teacher as an effective means of quality assurance / L. A. Martyniuk. – Novohrad-Volynskyi, 2011. – 10 s. (in Ukrainian)
15. Meshko H. M. Admission to the teaching profession: teach. manual / H. M. Meshko. – K. : Akademvydav, 2010. – 200 p. (in Ukrainian)
16. Synhaivska I. A. Promoting personal development leaders and educational organizations / I. A. Synhaivska // *Sotsialna psykhologhiia : Ukrainyskyi naukovo-praktychnyi zhurnal.* – 2007. – № 3. – P. 124-129. (in Ukrainian)
17. Shpychak I. P. Psychological preparation head of the institution to work in a social and economic change / I. P. Shpychak // *Nova pedahohichna dumka.* – 2014. – № 2. – P. 25-27. (in Ukrainian)
18. Schlussfolgerungen des Rates vom 12. Mai 2009 zu einem strategischen Rahmen für die europäische Zusammenarbeit auf dem Gebiet der allgemeinen und beruflichen Bildung («ET 2020») // *Amtsblatt der Europäischen Union.* – 28.05.2009. – P. 2 –10. (in German)